

його здійснення в сільському господарстві. Разом, з тим вдосконалення форм представлення інформації та розробка внутрішнього звітності потребують подальших досліджень і вивчення.

Список літератури

1. Виговська, Н. Г. Господарський контроль в Україні : теорія, методологія, організація [Текст] : монографія / Н. Г. Виговська. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – 532 с.

2. Калюга, Є. В. Фінансово-господарський контроль у системі управління [Текст] : монографія / Є. В. Калюга. – К. : Ельга : Ніка-Центр, 2002. – 360 с.

Отримано 1.10.2010. ХДУХТ, Харків.

© К.П. Приступа, 2010.

УДК 621.9:681.3

Т.О. Ставерська, ст. викл.

О.Ю. Аскрітєнкова, студ.

АНАЛІЗ ПРОГРАМ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто найбільш поширені на ринку системи автоматизації фінансового аналізу, їх огляд та порівняння, а також можливість упровадження деяких програмних продуктів на підприємствах України.

Рассмотрены наиболее распространенные на рынке системы автоматизации финансового анализа, их обзор и сравнение, а также возможность внедрения некоторых программных продуктов на предприятиях Украины.

Examined the most common automation systems for financial analysis in the market, performed their review and comparison, as well as the possibility of implementation of some software products at Ukrainian enterprises.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні підприємства вимагають найновіших методів управління. Упровадження інформаційних технологій на підприємствах України припускає: забезпечення аналізу впливу на досліджуваний об'єкт широкого круга внутрішніх і зовнішніх чинників, що сприяє підвищенню ступеня наукової обґрунтованості управлінських рішень, що приймаються на основі його результатів; підвищення достовірності та надійності отриманих результатів фінансового аналізу; створення можливостей для проведення комплексних аналітичних досліджень, що пов'язані з оперативною обробкою великих масивів вхідної аналітичної інформації. Досягнення цієї мети важко здійснити без розробки і впровадження в Укра-

іні програмних продуктів, які використовуються під час аналізу фінансової діяльності підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем використання програмних продуктів для проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства велику увагу приділяють українські учені-економісти: В.Ф. Ситник, Н.В. Єрєміна, російські учені: В. Палій, В. Ковальов, та білоруські – Н. Русак, М. Міхайлова-Станюта, що розробили методики розрахунку й аналізу показників з вибраним видом школи фінансового аналізу. Недоліком більшості програм є їх обмеженість у використанні лише фінансової звітності підприємства. Це негативно впливає на глибину аналітичних досліджень, тому програми повинні бути гнучкими для внесення доповнень, мати високий рівень сегментації, набір пропонованих методик аналізу і сервісних функцій, однаково розвинені засоби настроювання, зручні функції імпорту даних, а також настроювання на галузеву специфіку. Необхідність ефективного рішення вказаних проблем визначає актуальність вибраної для розгляду теми.

Мета та завдання статті. Метою цієї роботи є огляд порівняльних характеристик найбільш поширених на ринку систем автоматизації фінансового аналізу і можливість упровадження деяких програмних продуктів на підприємствах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У даний час на ринку комп'ютерних програм є універсальні аналітичні програми і спеціальні, що використовуються в окремих галузях економіки. Більшість користувачів віддають перевагу універсальним комп'ютерним програмам унаслідок їх достатньо легкої настройки й адаптації до особливостей бухгалтерського обліку в різних галузях. Яскравими представниками таких програмних продуктів є ИНЕК-АФСР, Audit Expert, БЕСТ-Ф. Серед спеціальних аналітичних програм досить відомими є ИНЕК-аналітик, ИНЕК-інвестор, Project Expert, які дозволяють здійснити розробку бізнес-планів і інвестиційних проектів, а також провести оцінку їх економічної ефективності.

Значні переваги серед них мають ті інформаційні системи, які дозволяють користувачеві змінювати алгоритми розрахунку показників, і навіть створювати власні методики зі своїм набором розрахункових показників. Це значно розширює межі використання системи, але, з погляду розробників, значно ускладнює створення системи і, отже, підвищує її вартість.

Модуль «Фінансовий аналіз» системи «Галактика» (корпорація «Галактика») адресований керівникам і фахівцям фінансових служб. Основні завдання, що вирішуються в ньому, – оцінка фінансового стану підприємства і перспектив його подальшого розвитку з орієнтацією

на підприємства всіх форм власності, у тому числі і з особливостями подання звітності за міжнародними стандартами. Аналіз фінансового стану проводиться на підставі даних зовнішньої звітності, а також будь-якої іншої фінансової інформації.

Використання засобів модуля забезпечує підтримку комплексу завдань, пов'язаних з оцінкою фінансового стану підприємства: гнучке настроювання показників для цілей обліку й аналізу, настроювання і визначення критеріїв оцінки; вирішення задачі збору, побудови і фінансового аналізу звітності організації; різні варіанти методик розрахунку й аналізу показників; можливість роботи з індексами.

Модуль «Фінансовий аналіз» системи «Галактика» має широкі функціональні можливості. Він дозволяє модифікувати вже підготовлені розробниками шаблони аналітичних таблиць і створювати власні. У модулі передбачено перевірку взаємозв'язку показників і форм звітності, що сприяє зменшенню кількості помилок у початковій інформації і підвищенню якості результатів аналізу. Порівнянність і результативність показників також підвищується завдяки використанню в цій системі індексів. Проте слід відмітити, що модуль достатньо складний в експлуатації і відносно громіздкий, а ефективність його використання залежатиме від кількості методик, реалізованих розробниками у відповідній версії системи. Автономна експлуатація модуля «Фінансовий аналіз» (без інших контурів і модулів системи «Галактика») швидше за все буде економічно малоефективною через високу трудомісткість роботи і пристойної вартості.

Систему БЕСТ-Ф (АРМ «Фінансового аналізу» компанії «Інтелект-Сервіс», Москва) призначено як для оперативного аналізу власної фінансово-господарської діяльності, так і для проведення незалежної зовнішньої експертизи й аналізу економічного стану підприємства з метою розробки стратегії його розвитку. Вона об'єднує можливості електронної таблиці і бази даних, може обробляти різну інформацію, яка або вводиться вручну, або імпортується з текстового файлу, або завантажується зі споріднених систем «БЕСТ-3», «БЕСТ-4».

Програма має два варіанти виконання: «Зовнішній аналіз» і «Внутрішній аналіз», спеціалізованих функцій, що розрізняються набором, і шаблонів аналітичних документів. Варіант «Внутрішній аналіз» має можливість завантаження даних з програм «БЕСТ-3» і «БЕСТ-4» і виконує функції аналізу як публічної звітності, так і результатів внутрішнього обліку. Програма складається з оболонки, набору настроєних шаблонів і збережених розрахунків, виконаних за шаблонами.

Комплекс настроєних шаблонів дозволяє застосовувати найбільш відомі методики аналізу вітчизняних і зарубіжних економістів

або реалізувати власну. У системі спеціального аналізу реалізовані такі методики, як «Партнер», «Банкір», «Акціонер», «Банкрут». Методику «Банкрут» призначено для аналізу вірогідності банкрутства підприємства за зарубіжними методиками (модель Альтамана, Бівера, Копана і Гольдера і ін.) та за допомогою критеріїв неплатоспроможності, що використовуються у вітчизняній практиці (коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами, коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності).

Також за допомогою закладених у програму методик, об'єднаних у систему комплексного аналізу, можна розрахувати такі показники підприємства, як структура майна, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність.

Результати аналізу подаються як у вигляді аналітичних таблиць, так і у вигляді графіків.

Своєрідним еталоном для розробників аналітичних програм є розробки московської фірми «ІНЕК». Одним з представників систем є система «ІС-АФСП». Як початкова інформація для фінансового аналізу вона використовує дані зовнішньої бухгалтерської звітності: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів. Для забезпечення порівняності даних у разі зміни в правилах і формах звітності в програмі реалізовано механізм трансформації початкових форм в аналітичні форми, статті яких мають однаковий економічний зміст на будь-яку звітну дату. Крім того, користувач має можливість доповнювати початкову інформацію власними показниками, які згодом використовуватимуться під час проведення аналізу.

Під час роботи з програмою можна не лише проводити фінансовий аналіз на основі розрахованих аналітичних таблиць і графіків, але й отримати автоматично підготовленою в текстовому вигляді докладний висновок з фінансового стану підприємства. Система готує також коротке резюме про фінансовий стан підприємства, що містить текст і графіки. Для оцінки фінансового стану підприємства в системі застосовуються «горизонтальний» і «вертикальний» аналіз пасивів і активів аналітичного балансу; прибутків і збитків; руху грошових коштів; ефективності, що характеризує рентабельність діяльності і прибутковість вкладень; платоспроможності (коефіцієнт покриття, проміжний коефіцієнт покриття, термінова й абсолютна ліквідність, коефіцієнт Бівера, інтервал самофінансування, показник Альтамана і ін.); фінансової стійкості (рівень власного капіталу, співвідношення позикового і власного капіталу, коефіцієнт покриття необоротних активів власним і довгостроковим позиковим капіталом).

На основі вибору і розрахунку ключових показників ефективності діяльності підприємства дається рейтингова оцінка аналізованого підприємства з віднесенням його до однієї з чотирьох груп:

- перша – високорентабельні підприємства;
- друга – підприємства із задовільним рівнем прибутковості;
- третя – підприємства, що знаходяться на межі фінансової стійкості;
- четверта – підприємства, що знаходяться в кризі.

Під час оцінки ефективності діяльності підприємства передбачено можливість порівняння досягнутих ним фінансових показників з рекомендованими значеннями. Використовуваний в програмі «графічний» пакет дозволяє будувати графіки за будь-якими показниками, виводити (прибирати) діапазон рекомендованих значень, зберігати в базі і потім постійно використовувати відібрані графіки, передавати графіки в MS Word і Excel.

Висновки. Огляд порівняльних характеристик найбільш поширених на ринку систем автоматизації фінансового аналізу і можливості впровадження програмних продуктів на підприємствах України показав наступне:

1. Оперативність отримуваних у процесі економічного аналізу даних для поточного і стратегічного управління та можливість керівництва своєчасно реагувати на погіршення фінансового стану підприємства знаходяться в прямій залежності від наявності сучасних інформаційних технологій для проведення аналізу на підприємстві.

2. У даний час на ринку комп'ютерних програм є універсальні аналітичні програми, яким віддають перевагу більшість користувачів, і спеціальні, що використовуються в окремих галузях економіки. Найбільш прийнятними для використання в цьому плані є такі програмні продукти, як система БЕСТ-Ф, система «ІС-АФСП», модуль «Фінансовий аналіз» системи «Галактика».

Таким чином, правильна організація облікової системи на підприємстві і впровадження системи стратегічного обліку власності як нового і перспективного напрямку у всіх країнах з ринковою економікою, зокрема в Україні – застава ефективної і стабільної роботи підприємства.

Список літератури

1. Королев, Ю. А. Системы для экономического анализа [Текст] / Ю. А. Королев // Бухгалтер и компьютер. – 2009. – № 10 (49). – С. 35–43
2. Соколова, Г. Н. Інформаційні технології економічного аналізу [Текст] / Г. Н. Соколова. – К. : ЛТД, 2008. – 560 с.
3. Прокопенко, І. Ф. Комп'ютеризація економічного аналізу (теорія, практика) [Текст] / І. Ф. Прокопенко. – К. : ЮНИТИ, 2008. – 412 с.

Отримано 1.10.2010. ХДУХТ, Харків.

© Т.О. Ставерська О.Ю. Аскрітенкова, 2010.